

Digitálna knižnica

DIGIREP _ LLM _ AI_Copyright

Východiská

Dušan Katuščák

DIGIREP (Digitálny repozit knižnice)

- **Digitálny repozit – poslanie „DIGIREP“**
- Služby občanom cez jeden portál!!! Napríklad krajina, kraj, okres, obec...
- Poslaním inštitucionálneho úložiska knižnice „DIGIREP“ je umožniť, aby dokumenty knižnice boli viditeľné a všeobecne dostupné pre všetkých používateľov služieb VK
- Sprístupňovať dostupný digitálny fond (licencované, voľné, osirelé, mimo predaja...) napríklad v VK a online
- Tvoríť špecifický inštitucionálny digitálny fond knižnice

Parciálne funkcie DIGIREP VK

- Rozšíriť služby a možnosti **prístupu k dokumentom knižnice** prostredníctvom vyhľadávacích nástrojov, ako sú Google a Trove;
- Umožniť zamestnancom a kooperantom **ukladať textové, obrazové, zvukové a audiovizuálne dokumenty** a zodpovedajúce metadáta a materiály s otvoreným prístupom napr. do systému **Mediainfo, DSpace, Tainacan, Islandora...** a zobraziť publikačné metriky;
- Sprístupňovať** dokumenty z repozitu v súlade so zmluvou a s právnymi predpismi;
- Udržiavať** úplný a presný zoznam všetkých publikácií dokumentov a súborov údajov v DIGIREP, ktoré sa používajú v centrálnych systémoch
- Uľahčiť štatistické výkazníctvo** pre organizáciu kolektívnej správy práv (
- Podporiť ukladanie publikácií s otvoreným prístupom**, ktoré umožnia globálny prístup k zbierkam knižnice
- Alternatíva 1) **Zmluva s externou inštitúciou**,
- Alternatíva 2) **Vlastný inštitucionálny DIGIREP s infraštruktúrou knižnice**

Príklady online prístupu

- **Nórsko:** Nórska národná knižnica sprístupňuje bezplatne online **250 000 kníh**.
<https://www.bookstr.com/norway-blesses-citizens-250000-online-books-free>
- **Švajčiarsko:** Švajčiarska národná knižnica poskytuje online prístup k časopisom a k iným digitalizovaným dokumentom cez Helveticat: <https://www.e-helvetica.nb.admin.ch/pages/main.jsf?lang=en> a <https://www.nb.admin.ch/snl/en/home/themes/digital-collections/digitised-collections.html>
- **Írsko:** Írska národná knižnica poskytuje online prístup k **112 747** digitalizovaným objektom
- **Nemecko:** Mníchovské digitalizačné centrum (MDZ) digitalizuje a online zverejňuje písomné dedičstvo, ktoré má Bavorská štátna knižnica a ďalšie inštitúcie. Poskytuje jednu z najväčších a najrýchlejšie sa rozvíjajúcich digitálnych zbierok v Nemecku, teraz sprístupňuje bezplatne online viac ako **900 000 titulov**.

Čo my? Ako postupovať prakticky?

Zdroje DIGIREP pre knižnicu

1. Externe? Interne?
2. Odporúčam - Dokumenty digitalizované vlastnými silami
3. ČDK, NDK, DIKDA - Digitalizované dokumenty z DIKDA - sú nedostupné pre knižnicu?
http://dikda.snk.sk/primo_library/libweb/action/search.do
4. Získať prístup do národného repozitu NKP
5. NKP_ALEPH/KIS3G - Bibliografické záznamy (metadáta) digitalizovaných dokumentov v katalógu KIS3G
6. Knižnica - Nové špecifické vlastné, miestne a regionálne dokumenty, ktoré pre knižnicu bude digitalizovať externý partner a i.

Prístupy k digitálnemu obsahu DIKDA v SNK

- KIS3G – web klient **CHAMO** (VIRTUA),
- Portál digitálnej knižnice – portál **PRIMO** (EX LIBRIS)
- Národní digitální knihovna <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp>
- Používa sa len podobná až rovnaká funkcionálnosť v SNK
- (Zmysel nákupu CHAMO???)
- SNK kúpila Chamo, nepoužíva existujúci open source FEZ FEDORA, ktorý je v SNK od r. 2011, nepoužíva MediaInfo...
- Chaos v sprístupňovaní
- Obidva prístupy sú len katalógy a nie digitálne repozitáre

Obrazová galéria alebo digitálna knižnica?

- Analýza stavu
- Národní digitální knihovna <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp>
- OK: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/view/uuid:f977ad84-0803-11f1-b7ee-e619db9634be?page=uuid:b1ddc288-2204-11f1-ad53-7eb38507f91c>
- ??? <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/view/uuid:9b82fb01-0d90-11f1-9f3b-56464411d01f?page=uuid:666762f1-1bb8-11f1-9cbd-eacb29bdf203>
- RKP: <https://www.digitalniknihovna.cz/cdk/view/uuid:f2a35425-cc83-4c6b-9e24-5cbb73ae50d1?page=uuid:bcb073b9-07e5-4047-8a0c-524ced4fe9ef&source=mzk>

OCR a HTR zdroj dát pre LLM (Large language models) a umelú inteligenciu

- Pojem LLM sa používa v dvoch odlišných kontextoch: **Large Language Model** (veľký jazykový model v AI)
- **Charakteristika:** Pokročilé modely umelej inteligencie (ChatGPT (OpenAI), Claude (Anthropic), Gemini (Google)) postavené na architektúre a spracovaní prirodzeného jazyka.
- **Funkcie:** Dokážu generovať texty, prekladať, zhrňovať dlhé dokumenty, písať kód a odpovedať na otázky.
- **Využitie:** Často sa používajú v chatbotoch, marketingu (tvorba obsahu), automatizácii zákazníckej podpory a pri analýze dát

LLM Príprava dát a architektúry

Základom každého veľkého jazykového modelu je jeho štruktúra a dá

- **Architektúra Transformer:** Väčšina moderných LLM využíva architektúru typu "Transformer", ktorá umožňuje modelu sústrediť sa na dôležité časti textu (mechanizmus pozornosti) a chápať kontext.
- **Zber dát:** Zhromažďujú sa terabajty textov z internetu (Wikipedia, knihy, články, programovací kód).
- **Tokenizácia:** Text sa rozdelí na menšie jednotky – **tokeny** (slová alebo časti slov), ktoré počítač spracováva ako čísla.
- GPT-3 bol trénovaný na celom internete – 19 textov z webu a 67 milárd kníh; Vytvoril jazykový korpus 500 miliárd slov pre svoj model

Čo poháňa LLM?

□ LLM sú postavené na troch základných zložkách:

- 1. Tokeny** – ako sa text rozdeľuje (Tokenizácia je proces identifikácie prvkov, ako sú vety, slová, skratky a symboly, pred vlastným vytvorením indexu)
- 2. Parametre** – „pamäť“ a logika modelu
- 3. Trénovacie dáta** – z čoho sa model učí

Spoločne tvoria motor za každou generovanou odpoveďou, citáciou a výsledkom vyhľadávania AI.

LLM_Predtrénovanie (Pre-training)

- Toto je najnáročnejšia fáza na výpočtový výkon, kde sa model "učí rozumieť svetu".
- **Samo-riadené učenie:** Model dostáva neúplné vety a snaží sa **predpovedať nasledujúce slovo**.
- **Výsledok:** Vzniká "základný model" (Base Model), ktorý má obrovské všeobecné znalosti a ovláda gramatiku, ale ešte nevie dobre odpovedať na otázky alebo plniť príkazy.

LLM Jemné ladenie (Fine-tuning)

- V tejto fáze sa model učí byť užitočným pomocníkom.
- **Inštruktážne ladenie (SFT):** Model sa trénuje na menšej, ale kvalitnej vzorke dát, kde sú dvojice "otázka – správna odpoveď" vytvorené ľuďmi.
- **Špecializácia:** Model sa môže doladiť na konkrétnu oblasť, napríklad na medicínu, právo alebo programovanie

LLM Zarovnanie a spätná väzba (RLHF)

- Aby bol model bezpečný a jeho odpovede prirodzené, nastupuje **posilňované učenie z ľudskej spätnej väzby** (RLHF).
- **Hodnotenie ľuďmi:** Testéri hodnotia rôzne verzie odpovedí modelu (ktorá je lepšia, pravdivejšia alebo bezpečnejšia).
- **Odmeňovací model:** Na základe týchto hodnotení sa vytvorí ďalší model, ktorý "odmeňuje" pôvodný LLM za dobré odpovede a trestá za zlé, čím sa jeho správanie spresňuje

LLM Testovanie a nasadenie

- Predtým, ako sa model dostane k používateľom, prechádza prísny testovaním na halucinácie (vymýšľanie faktov) a toxicitu. Po úspešnom overení sa sprístupní cez rozhrania ako ChatGPT.
- Zaujímá vás konkrétna časť tohto procesu, napríklad **ako funguje predpovedanie slov**, alebo skôr **technický hardvér** potrebný na tréning?
- V odpovediach vygenerovaných umelou inteligenciou môžu byť chyby (halucinácie, substitučné chyby – SER - Substitution error rates)

1. Dokumenty digitalizované vlastnými silami SVKBB

- Digitalizačné aktivity príklad SVK 2013 – 2018
- Stav: október 2018 = **ca 3000 dokumentov**
- Bookey4
- Smernica o digitalizácii č. 2/2013
- Nie je masová digitalizácie (spoliehanie sa na DIKDA SNK)
- Jedinečné dokumenty z fondu SVKBB
- Vlastné vydania SVKBB
- Bibliografická databáza *Pamäť mesta Banská Bystrica* (digitalizovať dokumenty)
- Staré a vzácne tlače
- Voľne dostupné diela
- Knihy a časopisy boli do augusta 2017 dostupné v Ebrary (ProQuest)

Národné projekty OPIS2 Alokácia finančných prostriedkov

Názov projektu	Žiadateľ	Finančná alokácia €
Digitálna knižnica a digitálny archív	Slovenská národná knižnica	49 667 500,00€
Digitálna galéria	Slovenská národná galéria	16 009 000,00€
Digitálne múzeum	Múzeum SNP	27 612 000,00€
Digitálny pamiatkový fond	Pamiatkový úrad SR	10 600 000,00€
Digitálna audiovízia	Slovenský filmový ústav	24 200 000,00€
Centrálne aplikačná infraštruktúra a registratúra	Národné osvetové centrum	23 797 000,00€
Centrálny dátový archív	Univerzitná knižnica v Bratislave	33 193 918,00€
Harmonizácia informačných systémov	Národné osvetové centrum	8 868 256,00 €
Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry	Štátna vedecká knižnica v Prešove	1 924 000,00 €

Cieľ projektu DIKDA

- ▶ Digitalizácia a sprístupnenie písomného kultúrneho a vedeckého dedičstva všetkým občanom Slovenska, Európy a sveta
- ▶ Špecifický cieľ - *digitalizácia všetkých slovacikálnych dokumentov*
- ▶ *Slovacikálne písomné dokumenty, čiže diela, ktorých*
 - a) *autormi sú Slováci,*
 - b) *boli vydané, vyrobené, nájdené a nachádzajúce sa na území dnešného Slovenska,*
 - c) *sa obsahovo dotýkajú Slovenska alebo Slovákov alebo*
 - d) *sú napísané v slovenskom jazyku*
- ▶ Sociálny cieľ - poskytnúť všetkým občanom *nové služby*
- ▶ PFI už nebudú poskytovať len *záznamy* o dokumentoch ale *úplné texty samotných dokumentov*

Slovenská
národná
knížnica

Položka	počet objektov	str.na objekt	počet strán
Knihy z depozitu SNK	500 000	350	175 000 000
Historické dokumenty, manuskripty, staré a vzácne tlače, vybraté archiválie, archívne pomôcky, textové prejavy tradičnej ľudovej kultúry a pod.	150 000	200	30 000 000
Nové knihy (nové ročné prírastky slovacikálnych kníh SNK)	50 000	350	17 500 000
Zborníky, Acta, zborníky z vedeckých a odborných konferencií atd.	10 000	350	3 500 000
Zborníky, Acta, zborníky z vedeckých a odborných konferencií atd. 2010-2015	250	350	87 500
Štúdie, vedecké a odborné state a články v zborníkoch	700 000	0	0
Seriály(slovacikálne)	13 500		20 250 000
Nové ročné prírastky titulov seriálov do SNK 2010-2015	5 000		7 500 000
Viazané rukopisy, archívne pomôcky, plagáty,	10 250		10 250
Spolu	1 439 000		253 847 750

Plán a skutočnosť - porovnanie

Objekty (zmenený plán SNK) Strany	A (plán) Projekt DIKDA/objekt y	B(zmena) Objekty/poč et zmena SNK	(C) Rozdiel oproti projektu/objekty
1.Monografie a zväzky viacdielných monografií zväzkov	700 000	100 000	-600 000 kníh
2. Seriály (čísla) výtlačkov	28 000	350 000	+322 000
3. Články a príspevky v zborníkoch článkov	0	800 000	+800 000
4. Mapy, plagáty, pohľadnice kusov	10 250	10 000	+250
Počet strán	253 847 750	40 300 000	-213 547 750
Celkom objektov	1 439 000	1 260 000	-179 000

Projekt DIKDA

Celkový počet tlačených analogových objektov určených na digitalizáciu (kvalifikovaný odhad)	Počet vložených objektov (časti celku)	Spolu: Objekty s vlastnou identifikáciou ako súčasť objektov (napr. články z časopisov a zborníkov, jednotka zbierky atd) Objekty sú rezortné i mimorezortné	Počet strán	Cena za digitalizovanú stranu podľa pôvodného projektu/ (bez deacidifikácie -10 000 000)	Cena za digitalizovanú stranu podľa podstatne zmeneného projektu (čerpanie SNK)
739 000 titulov	700 000 objektov	1 439 000 objektov	Projekt 253 847 750 strán SNK 40 300 000 strán	0,15 € (49 667 500,00 €)	1,00 € (40 282 685 €)

2. Zdroj DIKDA

- Digitalizované dokumenty z DIKDA
http://dikda.snk.sk/primo_library/libweb/action/search.do

Katalóg digitálnej knižnice

Články	673 015
Čísla periodík	277 524
Knihy	42 550
Recenzie	28 943

- Napr. Vyhľadávanie „všade“ na SVK BB = **Výsledky 1 až 10 z 1 067 záznamov**
- **Záznamy nie sú dostupné pre SVK BB. Chceme, aby boli?**
- Neobsahuje informáciu z KIS3G, kto každý má exempláre dokumentov

3. KIS3G - Bibliografické záznamy (metadáta) digitalizovaných dokumentov v katalógu Slovenská knižnica (nov. 2018)

<https://chamo.kis3g.sk/search/query?theme=system>

Všetky dokumenty: 4 744 364

Len digitalizované: 1 328 383

Typ zdroja (digitalizované)

[Články z periodík](#) (705 002)

[Časopisy](#) (355 229)

[Monografia](#) (152 796)

[Články z monografií](#) (115 354)

[Dokument s prílohou](#) (2)

SVKBB v KIS3G - Bibliografické záznamy

- <https://chamo.kis3g.sk/search/query?theme=svkbb>
- Všetky dokumenty: 405 952
- Len digitalizované: 36 875
https://chamo.kis3g.sk/search/query?term_99=urn:nbn&theme=svkbb
- **Typ zdroja**
 - [Monografia](#) (36874)
 - [Dokument s prílohou](#) (1)
- Ďalšie fazety obsahujú počty podľa žánrov
- **Súborný katalóg periodík v UKB neobsahuje info o digitalizovaných tituloch, ročníkoch a číslach!!! (SVKBB v katalógu 822 periodík)**

Bibliografický záznam a exempláre v SVKBB

Grab Súbor Upraviť Zachytiť Okno Pomocník ut 27. 11., 13:18:07

chamo.kis3g.sk/lib/item?id=chamo:10289411&theme=svkbb

online katalog

Prihlásenie Rešerš Registre/Autority MVS Akvizčný návrh Súborný katalóg knižníc Fond Alliance française

Pomoc Nové vyhľadávanie

Vyhľadať Hľadať

Rozšírené vyhľadávanie

Informácia pre čitateľov:

Čítanka pre 1. ročník základných škôl / Lýdia Virgovičová, [Zuzana Virgovičová ; ilustrácie Viera Kardelisová-Hrúzová]

Virgovičová, Lýdia, 1937- W

Záznam 2 z 36 875

Yydavateľ Bratislava : Orbis Pictus Istropolitana , 2011 [1. vyd.]

Fyzický popis 113 s. : fareb. ilustr. ; 30 cm 19 samost. listov

Spoluautor Virgovičová, Zuzana (aut)
Kardelisová-Hrúzová, Viera, (ill)

Predmet čítanie
Reading
učebnice základných škôl
Textbooks (elementary)

ISBN 978-80-8120-088-5

Pridať do rešerše

Exempláre MARC záznam Recenzie Podrobnosti Vydania Ďalšie informácie

Miesto uloženia	Signatúra	Čiarový kód	Trieda exemplára	Status.	Jednotky	Verejná poznámka
Banská Bystrica-(100ŠVKBB) Št.vedecká kniž.	svkbbc 55105	270001000384450	Vypožičateľné	Dostupné		Pre zadanie ziadanky sa prihlaste
Banská Bystrica-(100ŠVKBB) Št.vedecká kniž.	svkbbc 55105-a	270001000404120	Vypožičateľné	Dostupné		Pre zadanie ziadanky sa prihlaste

Verzia 2.1.SP1 © 2008-2011 VTLS

Bibliografický záznam MARC SVKBB

Reading učebnice základných škôl
Textbooks (elementary)
ISBN 978-80-8120-088-5

Pridať do rešerše

Exempláre	MARC záznam	Recenzie	Podrobnosti	Vydania	Ďalšie informácie
001	01892cam a2200517 a 4500				
003	vtis010289411				
005	VRT				
006	20180809173700.0				
006	k b kn				
006	k b kn				
006	k b kn				
008	180809s2011 xo a b 000 0 slo				
015	\$a SNBA2011/08-04621				
020	\$a 9788081200885 \$q (brož.)				
035	\$a 401AF511-3B79-47CB-83B9-ECFBD577C21A				
035	\$a urn:nbn:sk:snk-amjxid				
035	\$a urn:nbn:sk:snk-am007ztf				
035	\$a FA854FF9-05BF-40FF-85AF-3B22D6F6A228				
035	\$a urn:nbn:sk:snk-amjxic				
035	\$a urn:nbn:sk:snk-am0084w9				
035	\$a 4DFAF41C-780E-4229-92A7-AC39C0FC3DDA				
035	\$a urn:nbn:sk:snk-amjxib				
035	\$a urn:nbn:sk:snk-am007xvm				
039	9 \$a 201808091737 \$b VLOAD \$c 201511121717 \$d VLOAD \$c 201511121717 \$d VLOAD \$c 201511121717 \$d VLOAD \$y 201106291017 \$z msvkbb04				
040	\$a SVKBB \$b slo \$c SVKBB \$d SNK \$e AACR2				
041	0 \$a slo				
044	\$a xo \$c SK				
072	7 \$a 37.016 \$x Učebné osnovy. Vyučovacie predmety. Učebnice \$2 konspekt				
072	7 \$a 028 \$x Čítanie \$2 konspekt				
080	\$a 37.016:028-028.31 \$2 2001				
080	\$a (075.2) \$2 2001				
100	1 \$a Virgovičová, Lýdia, \$d 1937-				
245	1 0 \$a Čítanka pre 1. ročník základných škôl \$c Lýdia Virgovičová, [Zuzana Virgovičová ; ilustrácie Viera Kardelisová-Hrúzová]				
250	\$a [1. vyd.]				
260	\$a Bratislava \$b Orbis Pictus Istropolitana \$c 2011				
300	\$a 113 s. \$b fareb. ilustr. \$c 30 cm \$e 19 samost. listov				
650	0 7 \$a čítanie \$2 SNKPH				
650	0 7 \$a Reading \$2 SNKPHeng				
655	7 \$a učebnice základných škôl \$2 SNKPH				
655	7 \$a Textbooks (elementary) \$2 SNKPHeng				
700	1 \$a Virgovičová, Zuzana \$4 aut				
700	1 \$a Kardelisová-Hrúzová, Viera, \$d 1947- \$4 ill				
852	\$a Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici				
919	\$a 978-80-8120-088-5				
968	\$d 37				
980	\$a 37.016:028-028.31 \$2 2001				

Verzia 2.1.SP1 © 2008-2011 VTLŠ

Identifikátory DOI (URN) (rozpor so štandardom MARC21)

- 035 \$a 401AF511-3B79-47CB-83B9-ECFBD577C21A
- 035 \$a urn:nbn:sk:snk-amjxid
- 035 \$a urn:nbn:sk:snk-am007ztf
- 035 \$a FA854FF9-05BF-40FF-85AF-3B22D6F6A228
- 035 \$a urn:nbn:sk:snk-amjxic
- 035 \$a urn:nbn:sk:snk-am0084w9
- 035 \$a 4DFAF41C-780E-4229-92A7-AC39C0FC3DDA
- 035 \$a urn:nbn:sk:snk-amjxib
- 035 \$a urn:nbn:sk:snk-am007xvm

033 2nd indicator # or 0

p

Place of event

7.11.2 **RDA**

Pla

034

Coded cartographic mathematical data

N/A

035

System control number

N/A

036

Original study number for computer data files

N/A

037

Source of acquisition

Identifikátor v 035

Pole 035 je použité v DIKDA nesprávne

035 podpole \$a je systémové číslo pre kód inštitúcie a číslo, ak sa záznam preberá z iného systému (napr. konverzia z Alephu, RL...)

Pole 035 sa nemapuje do RDA

Identifikátor urn patrí do 856, ktoré sa mapuje aj do RDA

V niektorých záznamoch je správne použité pole 856

Vydavateľ	Budapešť : Slovenský denník , 1910-1915
Fyzický popis	6 roč. ; 27 x 38 cm
Multimédiá	http://digicontent.snk.sk/content/journals/Slovensky_dennik/

Slovenský denník
Záznam 1 z 6 687

V Marc je pre multimédiá použité pole 856

Štandardná identifikácia článkov

DIKDA nepoužíva štandardný identifikátor SICI MARC

nku (Serial Item and Contribution Identifier (SICI))

(ANSI/NISO Z39.56)

Môže byť súčasťou urn

Obsahuje ID seriálu a ID článku (aj „incipit“ článku, písmená z názvu)

Zápis SICI v zázname MARC 21:

024 4#\$a8756-2324(198603/04)65:2L.4:QTP:1-P

Príklad zobrazenia v zázname:

SICI 8756-2324(198603/04)65:2L.4:QTP:1-P

024 		Other standard identifier	
024 	a	Standard number or code	2.15 RDA
024 	a	Standard number or code	6.8 RDA
024 	a	Standard number or code	6.13 RDA
024 	c	Terms of availability	4.2 RDA
024 	d	Additional codes following the standard	2.15 RDA
024 	d	Additional codes following the standard	6.8 RDA
024 	d	Additional codes following the standard	6.13 RDA
024 	q	Qualifying information	N/A
024 	z	Cancelled/invalid standard number or code	2.15 RDA
024 	z	Cancelled/invalid standard number or code	6.8 RDA
024 	z	Cancelled/invalid standard number or code	6.13 RDA

Slovenský denník v KIS3G

Vydavateľ: Budapešť : Slovenský denník , 1910-1915

Fyzický popis: 6 roč. ; 27 x 38 cm

Multimédiá

http://digicontent.snk.sk/content/journals/Slovensky_dennik/

Digitalizované noviny a časopisy by mali byť dostupné v SVKBB

Dohoda, vyžiadanie prístupu alebo samotných objektov pre DIGIREP SVKBB

Európske smernice transponované v SR

- Smernica 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex:32001L0029>.
- [Dokumentačný účel má text:](#)
- [Smernica 2001/29/ES o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti](#)
- Je jednou z desiatich smerníc vrátane smernice o [vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva](#), smernice o [osirelých dielach](#) a smernice o [kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom](#), ktoré spoločne vytvárajú [právne predpisy EÚ o autorských právach](#).
- Smernica sa uplatňuje od 22. júna 2001. Krajiny EÚ ju mali transponovať do vnútroštátnych právnych predpisov do 22. decembra 2002.

Právo šírenia

- 1. Členské štáty poskytnú autorom vo vzťahu k originálu ich diela alebo k jeho rozmnoženinám výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať akúkoľvek formu verejného šírenia predajom alebo iným spôsobom. ...
- (29) Otázka zániku práv nevzniká v prípade služieb a najmä on-line služieb. To isté platí aj vo vzťahu k hmotným rozmnoženinám diela alebo iného predmetu ochrany, ktoré vyhotoví používateľ tejto služby so súhlasom nositeľa práv. Preto to isté platí aj pre prenájom a zapožičanie originálu a rozmnoženín diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré sú svojou povahou službami. Na rozdiel od CD-ROMu alebo CD-I, pri ktorých je duševné vlastníctvo obsiahnuté v hmotnom médiu – nosiči, teda v tovare, každá on-line služba je v podstate činnosťou, ktorá musí podliehať povoleniu, keď to vyžaduje autorské právo alebo s ním súvisiace práva.

Výnimky

- (32) Táto smernica poskytuje kompletne vymenovanie **výnimiek** ...
- (34) Členským štátom sa dáva možnosť poskytovať niektoré výnimky alebo obmedzenia pre prípady, ako sú **vzdelávanie a vedecké účely, v prospech verejných inštitúcií, ako sú knižnice a archívy, na spravodajské účely, na citovanie, v prípadoch používania telesne postihnutými ľuďmi**, pri používaní v záujme verejnej bezpečnosti a pri používaní v správnych a súdnych konaniach.
- (40) Členské štáty môžu poskytnúť výnimku alebo obmedzenie v prospech niektorých neziskových inštitúcií, ako sú verejne prístupné knižnice a podobné inštitúcie, ako aj archívy. Musia však byť obmedzené na niektoré zvláštne prípady, na ktoré sa vzťahuje právo rozmnožovania. Tieto výnimky alebo obmedzenia sa nesmú vzťahovať na používanie v kontexte on-line doručovania chránených diel alebo iných predmetov ochrany. Táto smernica platí bez toho, aby bola dotknutá možnosť voľby členských štátov odchyliť sa od výlučného práva na verejné vypožičiavanie v súlade s článkom 5 smernice 92/100/EHS. **Preto je potrebné podporiť osobitné kontrakty alebo licencie, ktoré zvyhodňujú podobné inštitúcie a účel šírenia, ktorému slúžia** bez toho, aby sa vytvárala nerovnováha.

Výnimky

2. Členské štáty môžu zabezpečiť výnimky alebo obmedzenia práva rozmnožovania ustanoveného v článku 2 v nasledujúcich prípadoch:

...

c) vo vzťahu k osobitným prípadom rozmnožovania uskutočneným verejne prístupnými knižnicami, vzdelávacími inštitúciami alebo múzeami alebo archívmi, ktoré sa neuskutočnia pre priamy alebo nepriamy ekonomický alebo komerčný prospech;

3. Členské štáty môžu zabezpečiť výnimky alebo obmedzenia práv poskytnutých podľa článkov 2 a 3 v nasledujúcich prípadoch:

a) použitie na výhradný účel ilustrácie pri vyučovaní alebo vedeckom výskume, pokiaľ je označený prameň vrátane mena autora, ak sa nestane, že to nie je možné a v rozsahu, ktorý je oprávnený nekomerčným účelom, o ktorý ide;

n) použitie na prenos alebo sprístupnenie jednotlivým členom verejnosti na účel výskumu alebo súkromného štúdia prostredníctvom na to určených terminálov v priestoroch inštitúcií uvedených v odseku 2 písm. c) diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nepodliehajú nákupným alebo licenčným podmienkam zahrnutým v ich zbierkach;

Články z novín

- ☐ Rozhodujúce pre posúdenie prípustnosti digitalizácie je definícia pojmu /WORK/DIELO/PRÁCA. Pokiaľ sa celé noviny /denník považujú za DIELO, potom digitalizácia jednotlivého novinového článku, legálne nazývaného "malá časť diela", nepredstavuje pre knižnice žiaden problém. Vzhľadom na nové možnosti objednávanía jednotlivých článkov na internete však došlo k zmene právneho pojmu "práca" a vznikol veľký problém digitalizácie (newspaper cuttings) novinových článkov. V súčasnosti neexistuje žiadna jasná právna úprava alebo rozsudok, ktorý by definoval, či články z novín sú v právnom zmysle DIELA alebo nie.
- ☐ Podľa rozsudku Obchodného súdu v kantóne Zürich (HG110271-O zo 7. apríla 2014) musíme predpokladať, že v nasledujúcich rokoch budú aj jednotlivé články zverejnené v novinách považované za pôvodné DIELA. Vzhľadom na dostupnosť jednotlivých článkov z novín od vydavateľov a po právnej definícii pôvodného DIELA už nemožno uplatniť príslušné pravidlo výnimky, ktoré dáva verejným knižniciam právo digitizovať a sprístupňovať články z DIELA.
- ☐ https://www.ifla.org/files/assets/newspapers/Geneva_2014/warmbrunn_rasche-en.pdf
- ☐ Automatic analysis of international newspapers, periodicals and press dossiers – A case study from Germany. Author/presenter: Dr. Juergen Warmbrunn, juergen.warmbrunn@herder-institut.de Copresenter: Rolf Rasche, rasche@imageware. Copyright 2014 by Juergen Warmbrunn and Rolf Rasche

Sprístupnenie digitálneho obsahu z projektu DIKDA

Nasledujúci výber (tabuľky) obsahuje počty digitalizovaných jednotiek v katalógu KIS3G

- Žiadame, aby SNK sprístupnila digitálny obsah jednotiek, ktoré majú vo svojich zbierkach partneri
- 1. pre partnerské knižnice KIS3G
- 2: pre všetky knižnice a organizácie, ktoré o to požiadajú
- Sprístupnenie digitálneho obsahu umožní zlepšiť knižničné služby verejnosti
- Sprístupnenie v súlade s právnymi predpismi výlučne v priestoroch knižníc
- SNK poskytne register voľných a osirelých diel, ktoré je možné sprístupniť verejnosti online bezplatne

Počty záznamov a exemplárov v katalógu Slovenská knižnica a počty digitalizovaných exemplárov v partnerských organizáciách stav (výber)

04. 12. 2018

KIS3G – Portál Slovenská knižnica	4 746 136	1 330 962 tzv. objektov
Martin – Slovenská národná knižnica	593 010	154 998 (čiastočne dostupné v katalógu DIKDA)
Bratislava – Univerzitná knižnica	619 561	Samostatné DB, súb. kat. periodík neprepojený s DIKDA (odhadujem prekrytie 100 000 jd)
Bratislava – Ústredná knižnica SAV	267 716	30 993
Prešov – Štátna vedecká knižnica	406 277	49 763
Banská Bystrica – Štátna vedecká knižnica	406 277	38 092
Bratislava – Slovenské národné múzeum	38 267	2 738

**Počty záznamov a exemplárov v katalógu Slovenská knižnica a počty digitalizovaných exemplárov v partnerských organizáciách stav (výber)
04. 12. 2018**

Levoča – Slovenská knižnica Mateja Hrebendu	24 157	543
Ružomberok – Katolícka univerzita	95 383	12 679
Komárno – Knižnica Józsefa Szinnyeiho		
Galanta – Galantská knižnica	52 536	10 686
Bardejov – Okresná knižnica D. Gutgesela	51 404	9 469
Stará Ľubovňa – Ľubovnianska knižnica	56 753	12 241
Prešov – Knižnica P. O. Hviezdoslava	81 934	15 821
Michalovce – Zemplínska knižnica G. Zvonického	55 184	10 616
Vranov nad Topľou – Hornozemplínska knižnica	57 270	14 590
Senica – Záhorská knižnica	66 601	10 636
Humenné – Vihorlatská knižnica	70 208	14 061

Počty záznamov a exemplárov v katalógu Slovenská knižnica a počty digitalizovaných exemplárov v partnerských organizáciách stav (výber)

04. 12. 2018

Banská Bystrica - Akadémia umení v Banskej Bystrici	16 597	1 310
Topoľčany – Tríbečská knižnica	52 383	13 504
Bratislava – Slovenské národné múzeum	38 267	2 738
Svidník – Podduklianska knižnica	53 290	10 800
Poprad – Podtatranská knižnica	89 393	13 706
Dunajská Streda – Žitnoostrovná knižnica	75 093	3 732
Liptovský Mikuláš – Akademická knižnica Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika	35 102	2 655
Trnava – Knižnica Juraja Fándlyho	108 955	18 020